

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Testul 12

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Kosztolányi Dezső: Szeptember elején

*A hosszú, néma, mozdulatlan ősz
aranyköpenybe fekszik nyári, dús
játékai közt, megvert Dárius
és nem reméli már, hogy újra győz.*

*Köröskörül bíbor gyümölcse ég
s nem várja, hogy a kedvét töltsse még,
a csönd, a szél, a fázó-zöldes ég
fülébe súg, elég volt már, elég,
s ő bólogat, mert tudja-tudja rég,
hogy egy az élet, a kezdet s a vég.*

*Nekem se fáj, hogy mindent, ami szép,
el kell veszítenem. A bölcsesség
nehéz aranymezébe öltözöm
s minden szavam mosolygás és közöny.*
(1930)

Forrás: Kosztolányi Dezső összegyűjtött költeményei. Kolozsvár. 1995. 277.

* Dárius: Dárius perzsa király az ókor leggazdagabb uralkodója volt, nevéhez kapcsolódik a Dárius kincse kifejezés, amelynek jelentése: mérhetetlen kincs.

- Milyen viszony van cím és szövegegész között? 5 pont
- Mi jellemző a költemény versbeszédére? 5 pont
- Értelmezze a teljes szöveg összefüggésében az utolsó szakasz metaforáját („A bölcsesség/nehéz aranymezébe öltözöm”) 5 pont
- Melyek az impresszionista stílus jellemzői a versben? 5 pont

A költemény értelmezésének módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II.TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Mátyás király szülőháza

Mátyás király szülőháza, Kolozsvár legrégebbi emeletes háza, jelenleg a Művészeti és Design Egyetem épülete, az Óvárban található gótikus stílusú műemlék. [...] Az utókor kegyelete és különleges jogállása őrizte meg számunkra, mára pedig valóságos zarándokhellyé nőtte ki magát. A történetére vonatkozó legkorábbi szórványos adatok a 15. század közepéig nyúlnak vissza, amikor is valamelyik vendégek számára berendezett szobájában napvilágot látott Mátyás, Magyarország jövődöbéli királya.

Mátyás király születésének dátuma és körülményei meglehetősen homályosak. Születésének dátumával kapcsolatban két évszám merült fel: 1440 és 1443. Óhatatlanul merül fel a kérdés: Mátyás miért nem született Vajdahunyadon? A kérdésre a választ a vajdahunyadi vár építéstörténete adja meg. Itt ugyanis, az arisztokrácia sorába nemrégiben felkapaszkodott Hunyadi János látványos építkezésbe kezdett, a munkálatok pedig az 1440-es években javában folytak. A nyugalomra vágyó Szilágyi Erzsébetnek Hunyadi János máshol keresett menedéket. A legmegfelelőbb helynek Kolozsvár kínálkozott, a város tudniillik igen jó kapcsolatban volt a vajdával.

A ház az 1440-es években Méhffi Jakab jómódú szőlősgazda tulajdonában állt. 1467. szeptember 28-án Mátyás király minden adó alól felmentette a ház akkori tulajdonosát, Kolb Istvánt, Méhffi Jakab vejét, valamint feleségét, Orsolya asszonyt, és annak testvérét, Margitot, és minden leszármazottjukat a ház és a hozzátartozó birtokok adója alól. A kiváltság, amelyet 1649-ben II. Rákóczi György is megerősített, rendkívül értékessé tette az épületet, és biztosította aránylag változatlan fennmaradását. Az épület keleti szárnyát a 16. században építették, a két szárnyat összekötő átjáró szemöldökkővén az 1578-as évszám található. [...] Mivel a kiváltságok miatt a ház állandó vita tárgyát képezte, végül a tulajdonosoktól maga a város vásárolta meg a házat. A város katonai kórházat nyitott itt és barokk bővítéseket végeztek az udvar felé. [...]

1887-ben I. Ferenc József látogatásakor az épület elég rossz állapotban volt, bedőléssel fenyegetett. Az uralkodó adományt tett, hogy emléktáblával jelöljék meg a házat, a város pedig rendbe hozatta az épületet. 1889. szeptember 2-án Jókai Mór és Orbán Balázs részvételével leplezték le a Mátyás király szülőházára elhelyezett bronz emléktáblát; az emléktábla tervét Pákey Lajos készítette és Zala György kivitelezte. Jókai Mór verset írt az ünnepségre.

A második világháborút követően több alkalommal is dolgoztak a házban [...] Többnyire belső térrendezési, szigetelési és statikai problémákat igyekeztek megoldani, anélkül, hogy komolyabban beavatkoztak volna az épület szerkezetébe. A kapualj arculatát jelentős mértékben befolyásoló kapusfülkét 1971-ben alakították ki.

1891-ben a város az épületet az Erdélyi Kárpát-egyesületnek adományozta. Az egyesület 1902. október 12-én néprajzi múzeumot nyitott benne.

1921. március 1-jén a városi tanács levétette Mátyás király szülőházáról a magyar nyelvű bronz emléktáblát. 1925. október 11-én újra megnyílt a Mátyás király szülőház két helyiségében az Országos Történelmi és Ereklye Múzeum kiállítása. 1940-ben az épületet Kós Károly tervei szerint restaurálták. 1945–1948 között a Mátyás király-szülőházban működött a Móricz Zsigmond Kollégium; szegény sorsú fiatalok tanulását segítette elő. 1948. július 1-jétől a város előljárósága két évre a Bolyai Egyetemnek adta bérbe a Mátyás király-szülőházat.

(<https://traveltotransylvania.hu/>)

1. Helyezze időrendi sorrendbe az eseményeket a szöveg alapján! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Időrendi sorrend:	Események:
1.	a. Mátyás király szülőháza Méhffi Jakab jómódú szőlősgazda tulajdonában állt.
2.	b. A város az épületet az Erdélyi Kárpát-egyesületnek adományozta.
3.	c. A város előljárósága a házat két évre a Bolyai Egyetemnek adta bérbe.

4.	d. Jókai Mór és Orbán Balázs részvételével leplezték le a Mátyás király szülőházára elhelyezett bronz emléktáblát.
5.	e. Az adó alóli felmentés kiváltságát II. Rákóczi György is megerősítette.

5 pont

2. Foglalja össze 3–4 mondatban, hogy mit tudott meg a szövegből Mátyás király születésével kapcsolatosan! 5 pont
3. Mi a szöveg kommunikációs funkciója? Indokolja válaszát! 5 pont
4. Írjon elbeszélő szöveget 10-15 mondatban, amelyben beszámol egy valós vagy elképzelt kolozsvári kirándulásról! 10 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL (30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Bűn és büntudat az irodalomban** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű **(pl. Arany János: Ágnes asszony, Kosztolányi Dezső: Édes Anna, Móricz Zsigmond: Barbárok vagy más olvasott mű)** alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji sajátosságai 5 pont
- b. a mű címe és a szereplők sorsa 5 pont
- c. történetalakítás a választott műben 5 pont
- d. a bűn és a büntudat megnyilvánulása a választott alkotásban 5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.